

## Spárta

A spártai állam hódítás eredményeként jött létre, és társadalma ennek megfelelően a meghódítottakra és a hódítókra oszlott.

A spártai államuk szervezetének létrehozását Lükurgosznak a legendás törvényhozónak tulajdonították.

A spártai állam élén két király állt, de ezeket az évente választott öt felügyelő (ephorosz) ellenőrizte (a felügyelők intézményét Theopomposz király vezette be), tehát a valóságos hatalom többnyire az ő kezükben volt. A két király 28 más előkelőséggel alkotta a vének tanácsát (geruszia), melynek feladata volt, hogy javaslatokat terjesszen a népgyűlés elé, valamint a büntetőbíráskodásban töltött be fontos szerepet. A népgyűlés (apella), amelynek minden spártai polgár tagja volt, csak azzal a joggal rendelkezett, hogy elfogadja, amit a vének javasoltak. A leigázott őslakosok, a helóták (fogyók) kíméletlen bánásmódban részesültek, velük műveltették a spártaiak földjeiket. Ők tulajdonképpen az állam tulajdonában lévő rabszolgák voltak. A helóták megfélemlítésére bevezették a krüpteia intézményét, melynek lényege a következő volt: az előljárók időnként spártai fiatalokat küldtek az őslakosok szállásaihoz, majd az éjszaka leple alatt megtámadták azokat és lemészárolták a kezükbe kerülő helótákat. Az ipari munkát a körülfekvő hegyeken lakók, az ún. körülakók (perioikoszok) végezték. A körülakók földet birtokolhattak, és a spártai seregben katonáskodtak is, de nem voltak teljes jogú polgárok. Maguk a spártaiak semmiféle termelőmunkát nem végeztek, mert mélységesen lenézték azt. A spártai férfiaknak a legfontosabb kötelességük a katonáskodás volt. Ezt szolgálta a gyermekek nevelésének állami, illetve katonai jellege, ezért gyakorlatilag születésük percétől kezdve az állam rendelkezett velük. (Az újszülöttestet be kellett mutatni a vének tanácsának, és ha ez véznának, betegesnek találta, kitették a Taügetosz szakadékaiba, hogy ott pusztuljon el.)

A spártaiak arra törekedtek, hogy maguk közt az egyenlőséget fenntartsák. Ezért a földet parcellákra osztották, és ebből sorsolás útján minden család kapott egyet. Ez azonban az állam tulajdonában maradt, és a családok csak használatra kapták. (Eladni, megosztani, nem lehetett.) Vaspénzt használtak, hogy megakadályozzák az egyének más államokkal való kereskedelmét. (Más görög városokban értéktelensége miatt nem fogadták el a vaspénzt.) Időről időre kiűzték a betelepített idegeneket (metoikoszokat). Azonban minden intézkedés dacára fokozatosan kialakultak a vagyoni különbségek, így a gazdasági egyenlőség a Kr. e. V. századra már névlegessé vált. Tehát a spártai állam csak névleg volt egy közösségi társadalom állama.

### Ajánlott irodalom:

Hegy Dolores - Kertész István - Németh György - Sarkady János: Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig. Osiris 1995